

Indirect bewijs

Samenstelling - Dr. Kees-Peter de Roos, dermatoloog | Fotografie - Dreamstime.com

Circumstantial evidence is een begrip dat men in veel Amerikaanse politseries gebruikt om de kijker ervan te overtuigen dat de boef het gedaan heeft, terwijl direct bewijs ontbreekt. De openbare aanklager probeert dan met indirect bewijs de zaak sluitend te maken, waardoor de jury de boef wel moet veroordelen.

Dat lijkt in het Nederlandse zorgsysteem niet zo te werken. De overheid beslist welke zorg voor vergoeding in aanmerking komt en vraagt daarvoor advies aan het Zorginstituut Nederland (ZiNL), de pakketbeheerder. Dit onafhankelijk adviesorgaan beoordeelt dat aan de hand van een beoordelingskader 'Stand Wetenschap en Praktijk'. Dan zou je denken dat, als de wetenschap het om wat voor reden dan ook niet heeft kunnen bewijzen, men zal kijken en luisteren naar de praktijkervaring. Helaas.

Ureumhoudende crèmes

Enkele jaren geleden hebben dermatologen daarover al eens de degens met dit instituut gekruist*. Het ging toen om de vergoeding van ureumbevattende crèmes. Daarvan vond het ZiNL dat er teveel van werd voorgeschreven en er geen wetenschappelijk bewijs te vinden was voor de werkzaamheid ervan. Dat laatste klopt ook. Wij hebben nooit echt goed vergelijkend onderzoek verricht waarin werd aangetoond dat ureum werkt bij ichthyosis en eczeem.

Daar zijn twee redenen voor. Ten eerste is het op dit onderwerp heel ingewikkeld en duur om dat soort onderzoeken te verrichten. Er zit gewoon te weinig marge op deze middelen voor een farmaceutisch bedrijf om het onderzoek te financieren en er zijn heel veel patiënten nodig om het bewijs te leveren. Ureum komt voor in urine en sinds meer dan 100 jaar schrijven dermatologen ureumhoudende zalven en crèmes voor, en met succes. Die tevredenheid bij patiënten en daarmee ook hun behandelaars is dan ook de belangrijkste reden dat er geen onderzoek gedaan wordt. Waarom iets onderzoeken dat werkt als er nog zoveel andere dingen zijn die onderzocht moeten worden?

Lichttherapie

Ditzelfde lijkt nu te gebeuren bij lichttherapie. Sinds het begin van de jaren 70 van de vorige eeuw wordt lichttherapie (UVA en UVB) ingezet bij diverse huidziekten. Van psoriasis en eczeem tot jeuk en zelfs bijzondere vormen van huidkanker. Wanneer een behandeling succesvol is, wordt deze vaak - bij gebrek aan alternatieven - ook geprobeerd bij andere huidziekten. En natuurlijk denken huidartsen eerst na of iets ook theoretisch logisch is om toe te passen. Maar als het dan blijkt te werken, zullen steeds meer dermatologen het toepassen. Wanneer iets niet werkt, zal de behandeling immers vanzelf verdwijnen.

Nu overweegt ZiNL op verzoek van zorgverzekeraar Zilveren Kruis te kijken of er voldoende bewijs is dat lichttherapie bij eczeem werkt. Onderzoek daarnaar is heel lastig en bewijs is daarom bijna niet te vinden. Lichttherapie wordt vooral ingezet naast andere therapieën bij patiënten met een lastig te behandelen eczeem. Zij gebruiken vaak allerlei geneesmiddelen en zalven waardoor onderzoek heel lastig is. Komt het effect van de zalven, van de geneesmiddelen of toch van de belichting? Een recent gepubliceerd onderzoek** laat zien dat ongeveer 85% van de Europese dermatologen lichttherapie bij eczeem toepast. Zouden al die dermatologen dit toepassen als zij daar geen goede ervaringen mee zouden hebben?

Lichttherapie bij patiënten met uremische jeuk wordt wel (nog) vergoed. Bij hen is het ureumgehalte door een slechte nierfunctie sterk verhoogd en dat veroorzaakt jeuk die vaak goed reageert op lichttherapie. Zo kan ureum in het lichaam veel jeuk en op het lichaam juist minder jeuk veroorzaken. Kortom, een klein verschil met grote gevolgen. Het Zorginstituut kan door voortschrijdend inzicht misschien tot een (her)overweging komen waar veel patiënten baat bij zullen hebben. En dat is nou juist waar het om gaat in de zorg, toch? **H**

* <https://www.medischcontact.nl/nieuws/laatste-nieuws/artikel/zorginstituut-slaat-plank-mis-bij-ureum.htm>

** <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/32068893>